

КУЛЬТУРА ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ТУРИЗМУ

Культура як об'єкт управління є специфічною сферою суспільного життя, що зумовлюється існуванням таких різноманітних її сторін, властивостей і граней, які не допускають жорсткої впорядкованості чи регламентування. Об'єктом державного управління є сфера культури, яка забезпечує створення, збереження, поширення і засвоєння духовно-культурних цінностей, що становлять культурний здобуток людини і суспільства. Зазначена сфера потребує певного регулювання, підтримки та проведення відповідної політики державою, тоді як творчі процеси, якщо вони не суперечать загальнолюдським цінностям, нормам суспільної моралі, мають відбуватися вільно, за власними законами.

Культура є потужним засобом консолідації суспільства, відновлення історичної пам'яті, утвердження національної самосвідомості й патріотизму, зміцнення міжнаціонального миру та злагоди. За допомогою культури формується активний, творчий інтелект і висока духовність особистості, інтелектуальний потенціал народу, що є головною умовою виходу суспільства на нові рівні цивілізації.

У сучасному суспільстві створена і функціонує складна, високорозвинена система духовного виробництва, яка забезпечує продукування, поширення і споживання культурних цінностей, їх зберігання і передачу. Вона впливає на виробничу, соціально-економічну і політичну сферу людського життя, в свою чергу, перебуваючи під їх впливом. Практична значущість системи духовного виробництва для сучасного суспільства проявляється в тому, що у всіх країнах держава керує культурними процесами як за допомогою відповідного законодавства, так і з використанням фінансово-економічних, адміністративних і політичних засобів. Розвинені держави щорічно направляють значну частину коштів державного бюджету на фінансування на підтримку державних установ культури (музеїв, театрів, архівів, бібліотек, сховищ, консерваторій, концертних залів), охорону і реставрацію пам'яток культури [3].

Головне завдання *державної політики у сфері культури* – забезпечення громадянам необхідних умов для культурного розвитку – доступу до культурних надбань і цінностей вітчизняної та світової культури, активної участі в культурному житті з максимальним урахуванням культурних потреб та інтересів усіх суб'єктів культурного процесу. Для реалізації культурної політики державами застосовуються економічні (субсидії, гранти, кредити, податки), політично-правові (нормативно-юридичне регулювання) та морально-ідеологічні (громадський осуд, соціальне неприйняття, заохочення) інструменти [2].

Зважаючи на те, що дозвілля в зарубіжних країнах розглядається як складова культурної сфери, основні питання дозвіллевої сфери розробляються в контексті культурної політики конкретної держави. В організації дозвіллевої діяльності беруть активну участь молодіжні та спортивні організації, культурно-просвітні заклади, туристичні управління, органи міжнародної співпраці, екологічні об'єднання, соціальні служби та інші. Принципи державної політики в сфері дозвілля переростають в інституційні механізми взаємодії між суспільством та урядом і реалізуються через конкретні культурні, соціальні та дозвіллеві ініціативи [1].

Вплив культурних інвестицій виходить далеко за межі захисту історичної спадщини та розвитку туризму – функцій, які традиційно вважаються притаманними культурі з економічної точки зору. Оцінка впливу показує ефект від інвестицій, що позначається на міському плануванні, розвитку економічного виробництва та підприємництва (малі та середні підприємства в культурній та креативній індустріях, які грають суттєву роль у цифровій економіці), працевлаштування та здатність приваблювати іноземні інвестиції, а також побічні ефекти на інші сектори економіки у пошуку інновацій.

Важливим є започаткування *комунікаційної кампанії* з метою пояснення різноманітних впливів інвестування у культуру на місцевий соціально-економічний розвиток. Це забезпечить краще розуміння політики та очікувань різних рівнів влади. Мають бути залучені менеджери регіональних культурних центрів, а також приватні стейкхолдери до проведення практичних семінарів та воркшопів з метою розгляду: цінності інвестицій в культуру - економічної та соціальної; оцінки впливу; збору даних та їхньої оцінки; управління культурними ресурсами; інструментів соціальних трансформацій [3].

Комунікації щодо цілей реформ у сфері культури мають включати наступні ключові складові: рівний доступ до якісних послуг в мистецькій освіті, рівний доступ до культури; підвищення цінності місцевої спадщини та ідентифікації з належною повагою до її розмаїття; стала та фінансово міцна культурна інфраструктура – державна і приватна; посилення демократії та залучення у культуру на місцевому рівні. До широкої комунікації є також потреба у проведенні певних супутніх заходів, які б гарантували, що зміст реформ у культурній сфері є зрозумілим на місцевому рівні.

Таким чином, в кожній країні діє багато різноманітних організацій, створених для реалізації культурної політики, що втілюють у своїй діяльності певну філософію культури, національні традиції в організації культурної діяльності та наданні дозвіллевих послуг.

Література

1. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Дозвіллезнавство : Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.

2. Культурна політика в Україні: аналітичний огляд : Підготовлений в рамках участі України в програмі оглядів національних культурних політик Ради Європи / Український центр культурних досліджень; ред.-упор. : О. Гриценко. – К. : [б.в.], 2007. – 160 с.

УДК 911.3

ЛУЖАНСЬКА Т. Ю., КИБУКЕВИЧ В. В.,
Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

Транспортні послуги в туризмі є невід'ємною складовою здійснення подорожі, умовою розвитку туризму і належать до основних послуг туристичної галузі. Якість, обсяг та характер транспортних послуг в туризмі залежать від рівня розвитку транспортного комплексу і стану транспортної інфраструктури, як невід'ємних складових господарського комплексу держави. Розвиток транспорту сприяє розширенню географії подорожей та розбудові шляхів сполучення, формування транспортної інфраструктури в цілому, підвищуючи попит на відпочинок. Швидкий розвиток транспортних засобів змушує організаторів відпочинку задовольняти різноманітні вимоги туристів щодо транспортного обслуговування різних вікових, соціальних, мотиваційних категорій. Розміри території, динамічні процеси соціального та економічного розвитку регіону обумовлюють необхідність оптимізації транспортної інфраструктури до потреб місцевого населення та туристів [1].

В сучасній суспільно-географічній та економічній літературі питання транспортної інфраструктури, та її використання в туристичній сфері стали предметом дослідження таких вчених, як: Е. Алаєва, О. Єдіна, О. Захарова, Ю. Кутах, Ю. Мігуценка, А. Новікової, Ю. Пащенко, С. Пірожкова, А. Рибчука, І. Смірнова, О. Топчієва, О. Фастовець та інших.

Закарпаття є найзахіднішою областю України. Область є прикордонною, а тому її геополітичне розташування є вкрай вдалим в різних аспектах, в тому числі й для туризму. Наявність спільного кордону з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією забезпечує область постійним потоком туристів через міжнародні пропускні пункти держави. Вигідне положення сприяє формуванню транскордонної туристичної агломерації, наявність розвиненої інфраструктури - дороги міжнародного, національного значення, залізничного сполучення дають змогу перетину кордонів за різним видом транспорту.

Закарпаття - єдина область України, яка розташована за головними Карпатськими хребтами. Це підсилює її транспортну віддаленість від решти території країни, зв'язок з якою можливий лише через перевали. Найбільше значення серед тих мають Ужоцький (абсолютна висота 889 м), Верецький або Ворітський (839 м), Воловецький (1014 м), Яблуницький (931 м) [3].

Транспортний комплекс Закарпатської області є розвинутою системою транспортного сполучення між населеними пунктами, об'єктами господарського призначення та транспортного сполучення через державний кордон. Він є досить складною і розгалуженою системою і формується

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>